

LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMAS

2002 m. lapkričio 7 d. Nr. IX-1183
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis Įstatymas nustato saugomų asmenų apsaugos organizavimą, saugomų asmenų statuso įgijimą, apsaugos užtikrinimą, saugomų asmenų teises, pareigas ir atsakomybę; vadovybės apsaugą užtikrinančios valstybės įstaigos – Vadovybės apsaugos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Vadovybės apsaugos departamentas) veiklos principus ir teisinius pagrindus, uždavinius, struktūrą, finansavimą, bendradarbiavimą su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, visuomeninėmis organizacijomis, taip pat Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų įgaliojimus, teises, pareigas, atsakomybę ir prievartos panaudojimo teisėtumo sąlygas.

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

1. **Vadovybė** – Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas, Ministras Pirmininkas bei asmenys, laikinai einantys Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko pareigas.

2. **Saugomas asmuo** – vadovybė, asmenys, pavaduojantys Seimo Pirmininką, Ministrą Pirmininką, jų šeimos nariai, Lietuvos Respublikos oficialūs svečiai ir kiti asmenys, kuriems Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais pagrindais ir tvarka paskirta apsauga.

3. **Saugomo asmens statusas** – šio ir kitų įstatymų bei kitų teisės aktų nustatytų saugomų asmenų teisių ir pareigų visuma, susijusi su valstybės įsipareigojimu užtikrinti saugomo asmens apsaugą.

4. **Apsauga** – veikla panaudojant fizinę apsaugą, operatyvinius veiksmus, transporto ir kitas technines bei prevencines priemones, skirtas saugomiems asmenims ir saugomiems objektams nuo neteisėtų veiksmų apsaugoti.

5. **Fizinė apsauga** – saugomo asmens ir (ar) saugomo objekto saugumo užtikrinimas pasitelkiant postus, patruliavimą ir asmens sargybinius.

6. **Leidimų sistema** – speciali patekimo į saugomus objektus tvarka, apimanti asmens tapatybės nustatymą, leidimo įeiti į saugomą objektą išdavimą ir (ar) asmens daiktų patikrinimą naudojant metalo detektorius, rentgeno aparatus ar kitas priemones.

7. **Saugomi objektai** – Prezidentūros, Seimo, Vyriausybės pastatai ir teritorijos, saugomų asmenų gyvenamosios, darbo ir kitos vietos, kuriose lankosi saugomi asmenys, taip pat transporto priemonės, kuriomis vežami saugomi asmenys.

8. **Saugumo užtikrinimo lygis** – saugomo asmens ir (ar) saugomo objekto apsaugos mastas.

9. **Specialus režimas** – fizinės apsaugos, techninių ir prevencinių priemonių kompleksas, taikomas saugomame objekte ir skirtas jo apsaugai užtikrinti.

10. **Preveninės priemonės** – galimų teisės pažeidimų priežasčių ir sąlygų šalinimas.

3 straipsnis. Saugomų asmenų apsaugos organizavimo teisiniai pagrindai

Saugomų asmenų apsauga atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, šiuo Įstatymu ir kitais teisės aktais.

4 straipsnis. Saugomų asmenų apsaugos organizavimo principai

Saugomų asmenų apsauga grindžiama įstatymų viršenybės, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, asmenų lygybės įstatymui, pariteto, viešumo ir konfidencialumo derinimo, tarnybinės drausmės bei politinio neutralumo principais.

ANTRASIS SKIRSNIS

SAUGOMŲ ASMENŲ STATUSAS, SAUGOMŲ ASMENŲ IR SAUGOMŲ OBJEKTŲ APSAUGOS UŽTIKRINIMAS

5 straipsnis. Saugomo asmens statuso įgijimas

1. Vadovybė saugomo asmens statusą įgyja nuo išrinkimo ar paskyrimo į atitinkamas pareigas įstatymų nustatyta tvarka.

2. Vadovybei apsauga skiriama nuo asmens paskyrimo ar išrinkimo iki atleidimo iš pareigų, asmens atsistatydinimo arba kadencijos pabaigos ir, jei tai nustatyta įstatymo, šiam laikotarpiui pasibaigus.

3. Asmenys, pavaduojantys Seimo Pirmininką, Ministrą Pirmininką, vadovybės šeimos nariai, Lietuvos Respublikos oficialūs svečiai ir kiti asmenys saugomo asmens statusą įgyja nuo apsaugos paskyrimo Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais pagrindais ir tvarka momento. Lietuvos Respublikos oficialių svečių saugomo užtikrinimo lygį nustato Vyriausybė.

6 straipsnis. Saugomų asmenų apsaugos užtikrinimas

1. Vadovybės apsaugos departamentas užtikrina vadovybės apsaugą 24 valandas per parą, o kitų saugomų asmenų apsaugos užtikrinimo laikas nustatomas atsižvelgiant į jų saugomo užtikrinimo būtinybę ir interesus.

2. Vadovybės apsaugos departamentas užtikrindamas saugomų asmenų apsaugą gali:

1) panaudoti fizinę apsaugą;

2) kartu su saugomų objektų administracija nustatyti saugomuose objektuose leidimų sistemą;

3) panaudoti tarnybinius šunis ir technines priemones saugomų objektų patikrai ieškant sprogstamųjų medžiagų ir užtaisų;

4) panaudoti saugomų objektų kontrolės postuose ar už jų ribų technines priemones, skirtas ginklams ir (ar) šaudmenims, sprogmenims ir (ar) sprogstamosioms medžiagoms, kenksmingoms medžiagoms aptikti, nustatyti ir neutralizuoti, taip pat nusikalstamoms veikoms ir kitiems teisės pažeidimams fiksuoti;

5) įstatymų nustatyta tvarka panaudoti operatyvinius veiksmus, skirtus nusikalstamoms veikoms prieš saugomus asmenis užkardyti;

6) pagal savo kompetenciją atlikti teisės pažeidimų prevenciją;

7) derindamas su saugomų objektų administracija, saugomuose objektuose nustatyti specialų režimą;

8) bendradarbiauti su užsienio šalių, Lietuvos Respublikos oficialių svečių, saugomų asmenų apsaugos tarnybų darbuotojais.

7 straipsnis. Saugomų asmenų teisės

Saugomas asmuo turi teisę:

1) reikalauti, kad būtų paskirta apsauga jo šeimos nariams, gyvenamajai ir (ar) darbo vietai;

2) reikalauti, kad būtų sustiprinta jo, taip pat gyvenamosios ir (ar) darbo vietos apsauga;

3) į privataus gyvenimo neliečiamumą. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnams draudžiama pažeisti asmeninį saugomų asmenų gyvenimo, jų tarpusavio santykių su šeimos nariais ar kitais asmenimis privatumą, išskyrus atvejus, kai šios teisės užtikrinimas iš esmės pakenktų saugomo asmens saugomo užtikrinimui;

4) motyvuotai reikalauti, kad būtų pakeisti pareigūnai, užtikrinantys jo fizinę apsaugą;

5) teikti pasiūlymus dėl geresnio apsaugos organizavimo, reikalauti pašalinti esamus trūkumus.

8 straipsnis. Saugomų asmenų pareigos

1. Saugomi asmenys:

1) nedelsdami informuoja Vadovybės apsaugos departamentą apie savo ir (ar) savo šeimos narių sveikatai ar gyvybei gresiantį pavojų;

2) rūpinasi, kad Vadovybės apsaugos departamentui būtų teikiama informacija apie jų dienotvarkę ir jos pasikeitimus;

3) gavę iš Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų informaciją apie galimą pavojų savo gyvybei ar sveikatai, atsižvelgia į jų siūlomus dienotvarkės ar kelionės maršrutų pakeitimus;

4) negali naudoti savo apsaugai skirtų transporto priemonių pašaliniam žmogui vežti, jeigu tai galėtų trukdyti jų pačių saugumui užtikrinti;

5) negali sudaryti kliūčių Vadovybės apsaugos departamento pareigūnams atlikti pareigas;

6) turi sudaryti ji saugantiems pareigūnams tinkamas sąlygas jų funkcijoms atlikti, susilaikyti nuo veiksmų, kurie ženkliai apsunkintų saugumo užtikrinimą;

7) turi susilaikyti nuo veiksmų, nesusijusių su savo pareigomis, jei Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai informuoja, kad nėra galimybių užtikrinti šių asmenų saugumą.

2. Vadovybės apsaugos departamentas neatsako už padarinius, atsiradusius dėl to, kad saugomi asmenys pažeidė šio Įstatymo nustatytas pareigas, jei dėl tokio pažeidimo jų saugumo užtikrinimas tapo neįmanomas.

9 straipsnis. Saugomų objektų apsaugos užtikrinimas

1. Saugomų objektų apsauga užtikrinama nustatant juose specialų režimą.

2. Specialus režimas gali būti užtikrinamas:

1) panaudojant fizinę apsaugą;

2) įvedant leidimų sistemą;

3) panaudojant tarnybinius šunis ir technines priemones, skirtas ginklams, šaudmenims ar sprogstamosioms medžiagoms, kenksmingoms medžiagoms aptikti, nustatyti ir (ar) neutralizuoti;

4) panaudojant prevencines ir technines priemones, skirtas saugomiems objektams nuo neteisėtų veikų apsaugoti;

5) įstatymų nustatyta tvarka panaudojant operatyvinius veiksmus nusikalstamoms veikoms prieš saugomus objektus užkardyti.

TREČIASIS SKIRSNIS

VADOVYBĖS APSAUGOS DEPARTAMENTO TEISINIS STATUSAS, UŽDAVINIAI IR FUNKCIJOS

10 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento teisinis statusas

Vadovybės apsaugos departamentas yra įstatymų nustatyta tvarka įsteigta biudžetinė įstaiga, užtikrinanti saugomų asmenų apsaugą ir įgyvendinanti kitus įstatymų jai pavestus uždavinius.

11 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento uždaviniai

1. Pagrindiniai Vadovybės apsaugos departamento uždaviniai yra užtikrinti saugomų asmenų apsaugą nuo kėsinosi į jų gyvybę ir (ar) sveikatą ir saugomų objektų apsaugą.

2. Vadovybės apsaugos departamento uždavinių įgyvendinimo karo atveju, taip pat saugant užsienio valstybių diplomatinės atstovybės, tarptautinių organizacijų atstovybės ir konsulines įstaigas bei asmenis, kurie naudojami diplomatiniais ir konsuliniais imunitetais ir privilegijomis, ir uždavinių įgyvendinimo karinėse teritorijose bei kituose specialaus teisinio režimo objektuose ypatumus nustato tarptautinės sutartys ir kiti teisės aktai.

12 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento funkcijos

Vadovybės apsaugos departamentas:

1) Lietuvos Respublikos teritorijoje organizuoja ir vykdo saugomų asmenų apsaugą, koordinuoja Vidaus reikalų ministerijos tarnybų ir kitų institucijų, padedančių užtikrinti saugomų asmenų bei objektų saugumą, veiksmus ir pagal savo kompetenciją atsako už saugomų asmenų bei objektų saugumą;

2) už Lietuvos Respublikos ribų užtikrina tik fizinę vadovybės apsaugą. Vadovybės apsaugos už Lietuvos Respublikos ribų užtikrinimo pagrindus nustato tarptautinės teisės aktai;

3) įstatymų nustatyta tvarka ir Vyriausybės nustatytu mastu vykdo operatyvinę veiklą, kad užtikrintų jam pavestų uždavinių įgyvendinimą;

4) nustato ir užtikrina specialų režimą saugomuose objektuose;

5) kontroliuodamas asmenų, teisėtai turinčių su savimi ginklų, šaunamųjų ginklų dalių ar šaudmenų, patekimą į saugomus objektus, sudaro sąlygas ginklus, šaunamųjų ginklų dalis ar šaudmenis Vadovybės apsaugos departamento direktoriaus nustatyta tvarka palikti laikinai saugoti buvimo saugomame objekte laikotarpiui;

6) renka, kaupia, analizuoja ir apibendrina informaciją, susijusią su jo uždavinių įgyvendinimu ir funkcijų atlikimu;

7) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

13 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos bei užsienio šalių institucijomis ir įstaigomis

Vadovybės apsaugos departamentas savo uždaviniams įgyvendinti ir funkcijoms atlikti bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijomis, įstaigomis ir visuomeninėmis organizacijomis, operatyvinės veiklos subjektais, kitomis Lietuvos Respublikos teisės saugos institucijomis ir įstaigomis bei užsienio šalių institucijomis ir įstaigomis.

14 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento teisė gauti informaciją

1. Vadovybės apsaugos departamentas, įgyvendindamas uždavinius ir atlikdamas funkcijas, teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę naudotis valstybės registru, kadastru, klasifikatorių duomenimis ir kitais valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų kaupiamais ir tvarkomais duomenimis. Kitų įmonių, įstaigų, organizacijų ir fizinių asmenų turimais duomenimis Vadovybės apsaugos departamentas naudojasi pagal sutartis.

2. Lietuvos Respublikos teisės saugos institucijos, taip pat kitos valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos, gavusios informaciją apie pavojų saugomų asmenų ir objektų saugumui, privalo nedelsdamos apie tai pranešti Vadovybės apsaugos departamentui.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

VADOVYBĖS APSAUGOS DEPARTAMENTO VALDYMAS IR STRUKTŪRA

15 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamentas ir jo struktūriniai padaliniai

1. Vadovybės apsaugos departamentą steigia ir jo nuostatus tvirtina Vyriausybė. Vadovybės apsaugos departamentas reorganizuojamas, pertvarkomas ar likviduojamas teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Vadovybės apsaugos departamentą sudaro skyriai, poskyriai ir kiti struktūriniai padaliniai.

16 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento vadovybė

1. Vadovybės apsaugos departamentui vadovauja direktorius. Jį 5 metų laikotarpiui skiria ir atleidžia iš pareigų vidaus reikalų ministras.

2. Vadovybės apsaugos departamento direktorius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas vidaus reikalų ministrui.

3. Vadovybės apsaugos departamento direktoriaus pavaduotojus direktoriaus teikimu skiria ir atleidžia iš pareigų vidaus reikalų ministras.

17 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento direktorius

1. Vadovybės apsaugos departamento direktorius:

- 1) atsako už Vadovybės apsaugos departamento uždavinių įgyvendinimą ir funkcijų atlikimą bei darbo organizavimą;
- 2) organizuoja, kontroliuoja ir koordinuoja Vadovybės apsaugos departamento ir jo struktūrinių padalinių veiklą;
- 3) teikia vidaus reikalų ministrui pasiūlymus dėl Vadovybės apsaugos departamento struktūrinių padalinių steigimo, pertvarkymo, reorganizavimo ar likvidavimo;
- 4) teikia vidaus reikalų ministrui tvirtinti Vadovybės apsaugos departamento struktūrą ir pareigybių sąrašą;
- 5) tvirtina Vadovybės apsaugos departamento valstybės tarnautojų pareigybių aprašymus;
- 6) skiria ir atleidžia iš pareigų Vadovybės apsaugos departamento pareigūnus ir kitus valstybės tarnautojus;
- 7) skatina Vadovybės apsaugos departamento pareigūnus ir kitus valstybės tarnautojus bei skiria jiems drausmines nuobaudas;
- 8) vidaus reikalų ministro pavedimu pagal savo kompetenciją atstovauja Vidaus reikalų ministerijai Vadovybės apsaugos departamento klausimais;
- 9) įstatymų nustatyta tvarka rengia ir teikia Vidaus reikalų ministerijai bei Finansų ministerijai Vadovybės apsaugos departamento paraiškas dėl biudžeto asignavimų;
- 10) pagal savo kompetenciją leidžia įsakymus, organizuoja ir kontroliuoja jų vykdymą;
- 11) paskyrus apsaugą saugomiems asmenis, užtikrina jų supažindinimą su įgyjamomis teisėmis ir pareigomis;
- 12) nustato saugomų asmenų ir saugomų objektų saugumo užtikrinimo lygius;
- 13) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Vadovybės apsaugos departamento direktorius pagal savo kompetenciją turi teisę pakeisti, sustabdyti ar atšaukti Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų priimtus neteisėtus sprendimus.

3. Vadovybės apsaugos departamento direktoriumi gali būti asmuo, įgijęs aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą ir ne mažiau kaip 3 metus dirbęs vadovaujantį darbą valstybės tarnyboje.

18 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento valstybės tarnautojai

Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų statusą nustato Valstybės tarnybos įstatymas, šis įstatymas bei kiti teisės aktai, reglamentuojantys statutinių valstybės tarnautojų tarnybos teisinius santykius, o kitų Vadovybės apsaugos departamento valstybės tarnautojų – Valstybės tarnybos įstatymas ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys valstybės tarnybos teisinius santykius.

PENKTASIS SKIRSNIS

VADOVYBĖS APSAUGOS DEPARTAMENTO PAREIGŪNO TEISĖS, PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

19 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento pareigūno teisės

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai pagal savo kompetenciją turi teisę pakeisti ar atšaukti jiems pavaldžių pareigūnų priimtus sprendimus arba sustabdyti jų vykdymą.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, užtikrindamas Vadovybės apsaugos departamento uždavinių įgyvendinimą, turi teisę:

1) reikalauti iš fizinių ar juridinių asmenų imtis neatidėliotinių priemonių, kad būtų operatyviai pašalintos kliūtys, trukdančios Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui atlikti jo tiesiogines užduotis. Teisėti Vadovybės apsaugos departamento pareigūno reikalavimai turi būti vykdomi besąlygiškai ir operatyviai;

2) šio Įstatymo nustatytais atvejais panaudoti šaunamuosius ginklus, fizinę jėgą ir (ar) kitas prievartos priemones;

3) užtikrindamas perdavimą informacijos, kurią ypatingais atvejais prašo perduoti saugomas asmuo, naudotis fiziniams ar juridiniams asmenims priklausančiomis ryšių priemonėmis. Ryšių

priemonės savininko reikalavimu Vadovybės apsaugos departamentas teisės aktų nustatyta tvarka turi atlyginti savininkui išlaidas ir (ar) padarytus nuostolius;

4) kreiptis į kelių policiją, kad būtų apribotas arba uždraustas transporto ar pėsčiųjų judėjimas, įpareigoti fizinius ir juridinius asmenis laikinai nutraukti darbus gatvėse ir keliuose, jeigu kyla pavojus saugomų asmenų saugumui;

5) įstatymų nustatyta tvarka gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų ir kitų juridinių ir fizinių asmenų informaciją, būtiną Vadovybės apsaugos departamento uždaviniams įgyvendinti;

6) fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus nepažeisdamas asmens privataus gyvenimo neliečiamumo;

7) saugomų asmenų ir saugomų objektų saugumui užtikrinti naudoti plombas;

8) užtikrindamas saugomų asmenų, saugomų objektų saugumą, taip pat siekdamas užkirsti kelią daromam teisės pažeidimui prieš saugomus asmenis, įstatymų nustatyta tvarka sulaikyti ir pristatyti teisės pažeidėjus į Vadovybės apsaugos departamento ar kitų teisėsaugos institucijų tarnybinės patalpas jų asmens tapatybei nustatyti, taip pat protokolams, aktams, pranešimams surašyti, asmenų turimiems daiktams apžiūrėti;

9) persekiodamas asmenį, įtariamą padariusį nusikalstamą veiką prieš saugomus asmenis ir (ar) saugomus objektus, taip pat siekdamas užkirsti kelią daromai nusikalstamai veikai, bet kuriuo paros metu įeiti į fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančias gyvenamąsias ir negyvenamąsias patalpas, teritorijas, sustabdyti transporto priemones ir į jas patekti. Atsisakius paklusti, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai turi teisę jėga atidaryti patalpas ir transporto priemones. Apie tokius veiksmus nedelsiant, ne vėliau kaip per 24 valandas, pareigūnas praneša prokurorui;

10) persekiodamas asmenį, įtariamą padariusį nusikalstamą veiką prieš saugomus asmenis ir (ar) saugomus objektus, veždamas saugomą ar kitą asmenį, kuriam būtina neatidėliotina medicinos pagalba, į sveikatos priežiūros įstaigas ar kitais neatidėliotinais atvejais, nekliudomai naudotis visomis transporto priemonėmis, priklausančiomis fiziniams ar juridiniams asmenims. Transporto priemonės savininko reikalavimu Vadovybės apsaugos departamentas teisės aktų nustatyta tvarka turi atlyginti savininkui išlaidas ir (ar) padarytus nuostolius;

11) užtikrindamas specialų režimą saugomuose objektuose, teisės aktų nustatyta tvarka iš fizinių ar juridinių asmenų paimti ir perduoti policijai šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, narkotines ir kitas medžiagas, priemones ar daiktus, kuriems reikalingas leidimas arba kurių laikymą ar naudojimą draudžia įstatymas, jeigu yra pažeistos jų laikymo ar naudojimo taisyklės;

12) užtikrindamas saugomų asmenų ir (ar) saugomų objektų saugumą, apriboti asmenų, turinčių su savimi ginklų, šaunamųjų ginklų dalių ar šaudmenų, ar kitų asmenų, kurie gali sukelti grėsmę, patekimą į saugomus objektus;

13) užtikrindamas saugomo asmens saugumą jo lankymosi vietose ar saugomo objekto saugumą, apžiūrėti juridiniams ir fiziniams asmenims priklausančius ginklus, šaudmenis ir jų laikymo bei saugojimo vietas;

14) užtikrindamas saugomo asmens saugumą, panaudoti specialiąsias transporto priemones;

15) užtikrindamas apsaugą, taip pat siekdamas aptikti sprogstamuosius užtaisus, medžiagas ir (ar) kitas pavojingas medžiagas ir juos neutralizuoti suderinus su savininkais apžiūrėti ir specialiąja technika tikrinti fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančias gyvenamąsias ir negyvenamąsias patalpas, taip pat užplombuotas patalpas, teritorijas ir (ar) transporto priemones. Neatidėliotinais atvejais Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę atlikti šiuos veiksmus nederindamas su patalpų ar transporto priemonių savininkais. Tokiu atveju apie atliktus veiksmus nedelsiant, ne vėliau kaip per 24 valandas, pranešama prokurorui;

16) tikrinti ir apžiūrėti į saugomų objektų teritoriją įvažiuojantį ir iš jos išvažiuojantį transportą, fiziniams ar juridiniams asmenims priklausančiose transporto priemonėse esančius krovinius ir daiktus, taip pat kontrolės postuose tikrinti ir apžiūrėti asmenį ir jo bagažą;

17) suderinęs su saugomais asmenimis, keisti jų suplanuotus kelionių maršrutus, gyvenamąsias ir lankymosi vietas, jei iškyla grėsmė saugomų asmenų gyvybei ir (ar) sveikatai ir tai yra būtina jų saugumui užtikrinti;

18) ir kitas įstatymų jam suteiktas teises.

20 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento pareigūno pareigos

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo:

1) gerbti ir ginti žmogaus garbę ir orumą, kitas teises bei laisves;

2) užtikrinti saugomų asmenų, saugomų objektų saugumą;

3) gavęs pranešimą apie daromą nusikalstamą veiką ar kitokį teisės pažeidimą arba pats būdamas įvykio liudytoju, imtis neatidėliotinų priemonių užkirsti kelią daromai nusikalstamai veikai ar kitam teisės pažeidimui; įvykio vietai bei įrodymams apsaugoti; nusikalstamos veikos liudytojams nustatyti; sulaikyti ir pristatyti į policijos įstaigą asmenį, įtariamą padariusį įstatymų uždraustą veiką. Šio punkto reikalavimai, išskyrus reikalavimą pranešti apie tai policijos įstaigai, netaikomi Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui tais atvejais, kai šios pareigos vykdymas iš esmės pakenktų įgyvendinti Vadovybės apsaugos departamento pareigūno vykdomą užduotį;

4) užtikrinti sulaikytų asmenų teises ir teisėtus interesus, suteikti neatidėliotiną pagalbą asmeniui, nukentėjusiam nuo teisės pažeidimo ar esančiam bejėgiškos būklės;

5) imtis visų galimų priemonių žmonių gyvybei ir sveikatai, asmens, valstybės, visuomeninių ar kitų organizacijų turtui gelbėti stichinių nelaimių, katastrofų, avarijų ir kitų ypatingų situacijų atvejais;

6) teisės aktų nustatyta tvarka saugoti informaciją, susijusią su saugomo asmens gyvenimo privatumu, jeigu ko kita nereikalauja tarnybinės pareigos;

7) pagal savo kompetenciją vykdyti operatyvinę veiklą;

8) vengti nereikalingų asmens teisių suvaržymų;

9) atlikti ir kitas įstatymų jam nustatytas pareigas.

2. Atlikdamas tarnybines pareigas, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo prisistatyti. Jei pareigūnas neturi skiriamųjų ženklų (specialios aprangos (uniformos) arba specialaus tarnybinio ženklo) arba jei asmuo reikalauja, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo pateikti tarnybinį pažymėjimą.

21 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento pareigūno atsakomybė

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas asmeniškai atsako už savo veiksmus ir sprendimus bei jų padarinius.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, atlikdamas pareigas ir pažeidęs įstatymų reikalavimus, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, traukiamas drausminėn, administracinėn, civilinėn, materialinėn ar baudžiamojon atsakomybėn.

3. Žinomai neteisėto įsakymo ar nurodymo vykdymas Vadovybės apsaugos departamento pareigūno nuo atsakomybės neatleidžia.

4. Neteisėta Vadovybės apsaugos departamento pareigūno veika fiziniam ar juridiniam asmeniui padaryta žala atlyginama įstatymų nustatyta tvarka.

5. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas neatsako už žalą, padarytą veikiant pagal įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktus įgaliojimus.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

ŠAUNAMŲJŲ GINKLŲ IR KITOKIŲ PRIEVARTOS PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS

22 straipsnis. Prievartos priemonės ir jų naudojimo sąlygos

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka turi teisę panaudoti fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą bei sprogstamąsias medžiagas.

2. Fizinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip:

1) bet kokio pobūdžio fizinės jėgos bei kovinių imtynių veiksmų panaudojimas;
 2) specialiųjų priemonių, t.y. guminių lazdų, antrankių bei surišimo priemonių, dujų, tarnybinių šunų, transporto priverstinio sustabdymo ir kitų teisės aktų patvirtintų aktyvios ir pasyvios gynybos nuo pasikėsimo priemonių panaudojimas.

3. Kai būtina, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas kaip prievartos priemonę gali panaudoti transporto priemonę, taip pat įvairius pagalbinius įrankius.

4. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti prievartos priemones tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti, ir tik po to, kai įtikinimo ir kitos neprievartinės priemonės buvo neveiksmingos arba negalimos. Prievartos priemonės rūšį ir jos panaudojimo ribas Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas pasirenka atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį ir individualias pažeidėjo savybes. Naudodamas prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo stengtis išvengti sunkių padarinių žmonėms ir turtui. Prieš panaudodamas prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo įspėti teisės pažeidėją apie tokį ketinimą, išskyrus atvejus, kai bet koks delsimas kelia grėsmę saugomo asmens, pareigūno ar kito asmens gyvybei ir (ar) sveikatai arba įspėti neįmanoma dėl kitų priežasčių.

5. Apie Vadovybės apsaugos departamento pareigūno panaudotą prievartą, sukėlusią asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

23 straipsnis. Fizinės prievartos naudojimas

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą šiais atvejais:

- 1) gindamas saugomą asmenį, save ar kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;
- 2) kai kėsınamasi į saugomą objektą ar kitą turtą;
- 3) sulaikydamas teisės pažeidimą padariusį asmenį, kuris priešınasi arba kitaip aktyviai vengia sulaikymo;
- 4) užtikrindamas teisėto reikalavimo įvykdymą, kai asmuo vengia tai padaryti;
- 5) esant tarnybiniam būtinumui, stabdydamas transporto priemonę.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti, blokuoti arba taranuoti kitą transporto priemonę, jeigu jos vairuotojas ar kitas toje transporto priemonėje esantis asmuo savo veiksmais kelia pavojų saugomo asmens gyvybei ar sveikatai. Apie tokius įvykius turi būti nedelsiant pranešama policijai. Jei Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla grėsmė asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

3. Draudžiama naudoti kovinių imtynių veiksmus bei specialiąsias priemones prieš moteris, jei akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, jei akivaizdu, kad jie invalidai, prieš nepilnamečius, jeigu jų amžius pareigūnui žinomas arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai tokie asmenys užpuola saugomą asmenį, pareigūną ar kitą asmenį arba, nevykdydami teisėtų pareigūno reikalavimų, priešınasi pavojingum gyvybei ar sveikatai būdu.

24 straipsnis. Šaunamojo ginklo naudojimas

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį, gyvūną arba transporto priemonę. Šaunamasis ginklas gali būti panaudotas tik išimtiniais atvejais, kai kitos priemonės yra neveiksmingos.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį šiais atvejais:

- 1) gindamas saugomą asmenį, save ar kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai kėsınimosi;
- 2) gindamas saugomą objektą nuo kėsınimosi, jei jis yra susijęs su pavojumi asmenų gyvybei ar sveikatai;

3) sulaikydamas pasikėsiniimą į asmens gyvybę ar sveikatą įvykdžiusį asmenį, kuris priešinasi arba kitaip aktyviai vengia sulaikymo;

4) sulaikydamas asmenį, kuris kėsiniasi padaryti gyvybei ar sveikatai pavojingą nusikalstamą veiką, kai šis asmuo atsisako vykdyti reikalavimą padėti ginklą arba kitą daiktą, kuriuo galima atimti gyvybę žmogui ar jį sužaloti;

5) vykstant pasikėsiniimui į šaunamąjį ginklą, jeigu kyla pavojus asmens gyvybei.

3. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, kai jis kelia grėsmę saugomo asmens, paties pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas taip pat turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą kitais būtinojo reikalingumo atvejais.

4. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš transporto priemonę šiais atvejais:

1) kai transporto priemonė naudojama pavojingam gyvybei ar sveikatai kėsiniimuisi prieš saugomą asmenį, pareigūną ar kitą asmenį;

2) sulaikydamas nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kai jis bando pabėgti transporto priemone.

5. Draudžiama panaudoti šaunamąjį ginklą žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus tiesioginio ginkluoto kėsiniimosi į saugomus asmenis ar objektus atvejus, prieš moteris, jei akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, jei akivaizdu, kad jie invalidai, prieš nepilnamečius, jeigu jų amžius pareigūnui žinomas arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai tokie asmenys priešinasi pavojingam gyvybei ar sveikatai būdu arba jei užpuola tokių asmenų grupę ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai.

6. Užtikrindamas vadovybės apsaugą užsienyje, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas savo teisę panaudoti šaunamąjį ginklą įgyvendina vadovaudamasis tos šalies, kurioje užtikrinama apsauga, teisės aktais.

25 straipsnis. Sprogstamųjų medžiagų naudojimas

Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas grėsmės žmogaus gyvybei ir sveikatai, turi teisę panaudoti sprogstamąsias medžiagas sprogstamiesiems užtaisams sunaikinti, patekti į patalpą, kurioje daromos nusikalstamos veikos.

26 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento pareigūno saugumo garantijos

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį panaudoti visais atvejais, kai yra pagrindas manyti, kad gali prireikti jį panaudoti.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas grėsmės įstatymo saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, iškviešti pagalbą arba įspėti asmenį apie galimą šaunamojo ginklo panaudojimą prieš jį.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

VADOVYBĖS APSAUGOS DEPARTAMENTO FINANSAVIMAS, MATERIALINIS APRŪPINIMAS IR VEIKLOS KONTROLĖ

27 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento finansavimas

1. Vadovybės apsaugos departamentas yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš valstybės biudžeto, turi atskirą išlaidų sąmatą. Vadovybės apsaugos departamento direktorius yra Vadovybės apsaugos departamentui skirtų valstybės biudžeto asignavimų valdytojas.

2. Vadovybės apsaugos departamentui finansuoti gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

28 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento materialinis ir techninis aprūpinimas

1. Vadovybės apsaugos departamentas materialiai ir techniškai aprūpinamas iš jam išlaikyti skirtų lėšų arba kitų lėšų, skirtų įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Vadovybės apsaugos departamentas valdo, naudoja valstybės turtą ir juo disponuoja teisės aktų nustatyta tvarka.

29 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento veiklos kontrolė

1. Vadovybės apsaugos departamento veiklą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pagal savo kompetenciją kontroliuoja vidaus reikalų ministras, įgaliotos valstybės institucijos ir įstaigos.

2. Vadovybės apsaugos departamento vidaus darbo ir kontrolės tvarką nustato Vadovybės apsaugos departamento direktorius.

**AŠTUNTASIS SKIRSNIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

30 straipsnis. Kitų teisės aktų galiojimas ir pasiūlymai Vyriausybei

1. Iki šio Įstatymo įsigaliojimo priimti teisės aktai, reglamentuojantys Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų socialines garantijas, galioja tol, kol bus priimti atitinkami juos pakeičiantys ir šį Įstatymą įgyvendinantys teisės aktai.

2. Vyriausybė per 3 mėnesius nuo šio Įstatymo įsigaliojimo:

- 1) parengia ir pateikia Seimui šiam Įstatymui įgyvendinti reikalingų įstatymų projektus;
- 2) priima kitus teisės aktus, reikalingus šio Įstatymo nuostatomis įgyvendinti.

31 straipsnis. Netekę galios teisės aktai

Įsigaliojus šiam Įstatymui, netenka galios:

1) Lietuvos Respublikos 1991 m. rugpjūčio 27 d. įstatymas Nr. I-1706 „Dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos Apsaugos skyriaus nuostatų patvirtinimo“, išskyrus šių nuostatų VII skirsnį, kuris galioja iki šio Įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje numatyto termino;

2) Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko ir oficialių svečių apsaugos departamento“ (Žin., 1993, Nr. [17-427](#));

3) Lietuvos Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko ir oficialių svečių apsaugos departamento nuostatų 3, 4, 22, 25, 26, 32 straipsnių pakeitimo ir 33 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Žin., 1998, Nr. [61-1727](#)).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS